

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Qu. IV. Qualis Intentio in Ministro requiratur ad valorem Sacramenti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

ferre effectum Sacramenti, supposita capacitate seu dispositione subjecti (indispositus enim non conicitur de facto gratia effectus, sed Sacramentum de se collativum illius) eo ipso conficeret aut retinebatur intentio faciendi Sacramentum, veluti incompossibilis cum ejusmodi voluntate. Fieri tamen potest & ordinari fieri putandum est, ut haeretici circa specialem effectum Sacramentorum errantes, puta quia illa gratiam vel characterem causare non credunt, valide conficiant Sacramenta; sive quia error iste speculativus sistit tantum in intellectu; sive quia etiam redundaret in voluntatem, quae ex tali errore nollet conferre gratiam aut characterem, tamen intentio haec in errore fundata sit saltem tacite conditionata, ac velut ex suppositione, quod Christus Sacramentum non instituerit cum tali effectu; cui proinde praevaleret intentio altera principalis, etsi generalis, quae, quidquid sit de opinione propria, absolute volunt etiam haeretici facere quod Christus intendit; utpote magis existimantes voluntatem Christi, quam suam, immo ideo voluntatem suam inclinantes ad non volendam productionem gratiae, quia judicant Christum ita voluisse. Quis insuper adeo insanus ut nollet facere, actum validum, quem revera vult facere? Idemque est de intentione, quae principaliter intendentes facere, quod Christus instituit, nollet facere quod faciunt Papistae, vel quod facit Ecclesia Romana; quae nimium intentio similiter est ex suppositione, seu sub conditione, quod (ut putant) Papistae non faciant quod Christus instituit, quodve Romana Ecclesia non sit vera Ecclesia. Secus tamen esset, si foret ista intentio aequae absoluta: tunc enim ipsa elideret voluntatem faciendi quod Christus instituit, ut si absolute tantum vellent conficere Sacramentum non causativum gratiae, Eucharistiam quae non sit nisi figura corporis Christi &c.

QUESTIO IV.

Qualis Intentio in Ministro requiratur ad valore Sacramenti?

INTENTIO alia est actualis, quam quis actu habet dum operatur; ut dum quis praesenti animo cum advertentia vult baptizare, & sic baptizat. Alia est virtualis, id est, volitio qua quis proposuit aliquid operari, quae virtute manet & in opus influit, seu vi cujus opus fit. Haec contingit, quando quis aliquid proposuit facere, & ex vi illius voluntatis compos mentis & rationis applicat se ad opus, & in opere progreditur, sed interim mente distrahitur; ut non ad-

vertat quid agat. Idque recte explicat Scotus dist. 6 q. 6 nu. 2. Alia denique habitualis, quae licet subinde confundatur cum intentione virtuali, proprie tamen ab illa distinguitur, nihilque est aliud, quam volitio praeterita non retractata, sed tamen interrupta, ut nec formaliter nec virtute amplius existat.

Difficillimum tamen est explicatu, an vel quid maneat in praesenti, ob quod actiones subsecuentes, v.g. ambulatio, locutio &c. fiant in virtute volitionis praeteritae. De quo quidquid dicatur, ad praxim indifferens est. Plurimi putant (& laet Scotus sup. num. 4, etiam non assertive procedat, sequiturque Arriaga d. 9. secti. 4. subsect. 2. & 3. ubi num. 30. dicit videri communissimam Sententiam) non requiri, ut actu perseveret aliqua intentio voluntatis, sive circa finem (quod apparet manifestum: cum homines in progressu actionum, v.g. aliquis discursus &c. saepe omnino de fine non cogitent, immo interdum adeo sint finis oblitii, ut ne studio videm possint eum in memoriam revocare) sive circa media seu ea quae sunt ad finem, quasi nempe postquam voluntas semel imperaverit potentiae inferiori, haec in sua actione naturaliter pergat. Quod etiam experientiae consonat: dum enim quis per horas ambulat, non semper actu cogitat, adeoque nec semper actu vult ambulationem, praesertim circa aliorum saepe objectorum meditationem occupatissimus seu distractissimus. Consonat etiam praxi, quae constat esse parvas hostias consecratis, quae in initio fuerunt in altari appositae, etsi tempore consecrationis sit Sacerdos harum profundissime oblitus, adeoque ne tenuem quidem circa illas attentionem aut volitionem habeat, sed cogitatio & intentio etiam actualis versetur circa hostiam majorem.

Alia tamen Sententia probabilis est, quam tenet Lugo, Dicastillo, qui refert Gabrielem, & varii Recentiores (nec est contra Scotum sup. tum quia non assertive procedit, tum quia forte solum voluit excludere actualem intentionem expressam & perfectam, quae vulgo actuali dicitur, & in principio actionis adhibetur) scilicet intentionem virtua-

28. Circa intentionem virtualementem est duplex opinio probabilis.

Prima assertive eam esse sine praesentia actu intellectus ad voluntatis.

29. Secunda assertive ipsam esse, quae actualem valde tenuem & remissam.

rio voluntatis, etiam tenui valde & remisso; ut proinde experientia negativa, electa sumpta ex eo, quod actus iste non advertatur, sit corrigenda per rationem. Ex quo etiam non placet sententia *Cominch* & quorundam requirentium permanentiam actus solum phantasiae & appetitus sensitivi: nam experientia non potius probat abesse actum voluntatis & intellectum quam phantasiae & appetitus. Hujus quoque operatio (si aliqua sit in praesenti necessaria) non sufficit ad directionem actuum ab arte intellectuali & ratione pendentium. Ut taceam, operante praesertim extra somnum phantasia, vix aut numquam otiosi partem intellectivam.

30. *Intentio deinde alia est absoluta, alia conditionata.*
Deinde intentio alia est absoluta, quam quis absolute & independentem a conditione vult aliquid facere: alia conditionata, quam aliquid volitur, non simpliciter, sed sub conditione; idque aliquando sub conditione de praeterito, aliquando sub conditione de praesenti, aliquando de futuro. His praemissis

31. *Ad valorem Sacramenti requiritur intentio saltem virtualis.*
DICO I. Etsi ad conficiendum Sacramenta intentio actualis sit optima; cum aptior nequeat excogitari: sufficit tamen intentio virtualis, ut certum est, & tenet consensus totius Ecclesiae, inquit *Suarez d. 13. sect. 3.* Ratio est: quia intentio virtualis sufficit ad operandum humano modo; sufficit quoque ad orationem, vota, contractus, eorumque valorem, ac meritum: ergo similiter ad confektionem Sacramenti. Deinde non conveniebat Christum actuali intentioni valorem Sacramentorum stringere, ne fideles infinitis perplexitatibus, & Sacramenta infinitis exponeret sacrilegiis: quandoquidem actualem intentionem & continuam advertentiam semper adesse sit impossibile ob naturalem distractionem homini familiarem, & humani ingenii volubilitatem.

Nitendum tamen ad habendum actualem.
Adlaborandum tamen est, ut actualis intentio, quantum fieri potest, semper habeatur: maxime enim decet, ut in rebus divinis nobis animo simus praesentes, & mentem ad illas habeamus integram. Non quod requiratur actus elicited reflexus, quo minister velit v. g. consecrare, distinctus ab ipso actu consecrationis; sed sufficit, quod intellectus actum consecrationis advertat, & voluntas potentiam executivam applicando eundem velit & approbet. Unde non est consulendum; ut quis lente continuo dicat ore vel mente: *Volo consecrare, volo baptizare* &c. (haec enim scrupulose reflexiones potius devotionem impediunt) sed ut homo sit sibi praesens animo, & attentè agat quod agit, ac de illo cogitet, non de extraneis; ut rectè notavit *Bellarmin. l. 1. de Sacram. in gen. c. 27.* & alii.

32. *Corollarium*
Ex conclusione sequitur, validè consecrare Sacerdotem, etsi toto missae tempore

distrahatur, qui ex intentione celebrandi vadit ad sacrificium, induit se vestibus sacris, & praesertim in continua serie actionum ex vi prioris intentionis procedentium usque ad missam completam perseverat. Idem est de illo, qui ex intentione absolvendi vadit ad sedem confessionalem quam diu manet & intentionem non revocat, etsi interea distrahatur. Secus est, si Sacerdos inter celebrandum aut in sede confessionali incidat in somnum aut in amentiam, & eundem pergat consecrare aut absolvere: ut docent omnes Theologi: dormiens enim vel amens non operatur humano modo; cum ne quidem inter homines negotia aut contractus sic peracti essent validi. Itaque omnino distractus adhuc potentias habet proximè expeditas ad liberè agendum, & censetur adhuc liberè ac humano modo agere in virtute intentionis praecedentis; non ita dormiens vel amens, qui organa seu potentias habet ita impeditas & ligatas, ut non possit iis actu uti humano modo vel pro nutu suo, ne quidem circa ullum aliud objectum. Eaque differentia facilius a quovis sentitur, & per propriam experientiam palpatur, quam per verba explicetur.

Ex qua ratione sequitur ebrium aut dormientem invalidè consecrare, uti & contractus inire; etsi praevidens se similia in ebrietate aut somno facere, se voluntarie ebrietate aut somnum componat: immo etiam si ex hoc fine id faciat, nempe ex intentione tunc consecrandi, quam consecrationem nunc velit valere quantum potest. Ita unanimiter Theologi: nam eundem consecratio in tali statu facta non est opus humanum, sed quasi brutale. Similiter locutio ebrii aut dormientis non est humana (qualis esse debet in ministro Sacramenti) non enim exprimit praesentem loquentis mentem, humanam scilicet (esto adit aliqua cognitio, etiam intellectualis in ebrio) cujus actu non est compos; ad quam tamen verba & signa sunt instituta. Denique contractus, vota &c. facta ab ebrio essent invalida: ergo similiter consecratio Sacramentorum.

Nec obstat *August. Tract. 5. in Joan.* ubi videtur asserere, quod ebrius validè possit conficere Sacramenta: non enim loquitur de ebrio, sed de ebrioso, quem, scilicet extra ebrietatem constitutum, docet, & certum est, validè conficere Sacramenta, sicut fornicarius aut aliis vitiiis deditos.

Non obstat item, quod facta in ebrietate imputentur in culpam, quando sunt praeviasa: nam ad hoc sufficit voluntarium indirectum & interpretativum sive in causa; si tamen verum sit, furta ejusmodi esse formaliter & secundum se peccaminosa, ac non potius vulgari denominatione, verè autem esse effectus peccati in positione causae completi, ut *P. 2. d. 5. quest. 10.* ostensum est. Requiritur

Qu. V. Qualis Intentio in Ministro requiratur ad valorem Sacri. 143

quiri porro ad consecrationem Sacramenti libertatem, saltem virtualem seu statum libertatis & usus rationis, ex præmissis satis constat.

35. Intentio moraliter voluntaria non sufficit ad valorem Sacramenti.

Dico II. Intentio merè habitualis conficiendi Sacramentum non sufficit ad illius valorem. Ita omnes Theologi. Ratio est: quia cum talis intentio nec actu nec virtute sive in effectu maneat, non potest moraliter influere in opus sacramentale, neque illud facere humanum. Confirmatur: quia sicut talis intentio non sufficit ut actionem faciat bonam; sic nec sufficit ut actio censetur sacramentalis & facta nomine Christi.

Cerrillanum.

Hinc si quis faceret propositum cras vel perendie celebrandi aut baptizandi, nihil efficeret, nisi intentionem interruptam renovaret: uti nec is, qui ante vel post recitationem præparatorum elicità intentione celebrandi, postea aliò vadit aut opus impertinens agit, nisi intentionem renovaret. Quamquam sit moraliter impossibile, ut homo sanæ mentis aut alicujus conscientia absque intentione actuali aut virtuali sacras vestes induat, ad altare accedat, & alia ad sacrificium pertinentia peragat.

36. Sæpius in rebus hinc inde ad opus pertinentem pariter.

Aliud est juxta plerosque Theologos (contradicente Vasquez & paucis aliis) de intentione applicandi fructum sacrificii, quam sufficit esse habitualem; aded ut sufficiat hodie seu ex nunc applicari fructum sacrificii, cras aut perendie offerendi, et si postea nihil amplius Sacerdos istius recorderetur; nam hæc intentio non est consecratoria sacrificii, adeoque non debet determinare actionem v. g. castitatem Sacerdotis ad esse potius Sacramenti aut sacrificii, quam ad alium finem, sed habet se instar donationis sub conditione quod cras v. g. Sacerdos sit sacrificaturus; quæ non retractata transit in absolutam impletam conditione. Prout patet in aliis oblationibus & donationibus. Sic enim validè applico alicui fructum laboris, cras in vinea præstandi, etsi amplius nihil cogitem, modo non retractem. Idem etiam confirmat communis sensus & praxis; cujus varii Theologi sunt testes.

37. Tandem ad opus pertinentem.

Nec obstat I. quod Sacerdos applicet sacrificium in persona Christi, aut saltem tamquam minister Christi: nam prius est saluum, eò quod in applicatione non representet personam Christi applicantis, sicut in consecratione representat personam Christi loquentis, dicens, *Hoc est corpus meum*. Posterius autem verum quidem est; attamen Sacerdos est etiam minister Christi, antequam consecratur, quia videlicet à Christo potestatem habet, non tantum consecrandi, sed etiam præsentis aut futuri sacrificii sui fructum donandi seu applicandi. Adde ipsum in consecratione (in qua utique est perfectissimè minister Christi) habitualiter applicare; quod sufficit.

Nec obstat II. quod applicans alteri sacrificium, illud pro eo offerat. Nam hoc solum laborat in æquivoco. Itaque applicando offert, id est, donat Sacerdos, futurum scilicet sacrificium, si fiat: sicut qui ex nunc daret alteri sua præmia à Rege sibi danda ob egregia facinora adhuc præstanda, diceretur alteri offerre sua facinora, etsi ea ex tunc nondum exerceret. Non offert autem pro tunc alteri sacrificium hoc sensu, quasi dum illud applicat seu donat, verè & formaliter exerceat officium sacrificantis.

38. Requiritur intentio absoluta, vel sub conditione de præterito, sic ut non valeat sub conditione de futuro collatum.

Dico III. Intentio conficiendi Sacramentum debet esse absoluta, aut sub conditione saltem de præterito vel præterito, quando ipsa conditio subest: tunc enim talis intentio æquivaleret absolutæ seu in absolutam transit. Non tamen sufficit conditio de futuro, juxta communem doctrinam Theologorum. Probat: quia non perficitur Sacramentum, quando ponitur materia & forma: cum minister non intendat conficere illud pro tunc, sed pro tempore impletæ conditionis, quæ nondum impleta est: juxta communem enim hominum conceptum & modum procedendi, quando promissioni, donationi, similibusque actibus apponitur conditio de futuro, suspenditur actus usque ad eventum conditionis. Non etiam perficitur Sacramentum postea, quando conditio expletur: tunc enim amplius non existant materia & forma: non est autem in potestate ministri facere, ut Sacramentum sit, nisi quando est materia & forma. Adde formam consistere in verbis strictè dictis, qualia non sunt præterita verba, quæ impletæ demum conditione moraliter permanere censentur, & verbis præsentibus quoad effectus morales æquivalere.

Itaque invalidè baptizaret quis alterum sub conditione, quod numquam sit peccaturus mortaliter. Item invalidè absolveret sub conditione, quod poenitens sit restitutus rem alienam; etsi conditio verè foret implenda. Unde est peccatum mortale, in administratione Sacramenti addere conditionem de futuro: secus est, si conditio sit de præterito aut de præterito. Unde rationabili dubio existente potest quis sub simili conditione rebaptizari; ut patet ex praxi Ecclesiæ, & cap. 2. de Baptismo. Quævis nec hoc sine causa rationabili sit faciendum ob Sacramenti reverentiam: secluso enim rationabili dubio, conditio adjecta censetur impertinens ac moraliter velut non adjecta, ut notat Suarez to. 3. d. 31. sect. 6. Unde Catechismus Romanus tit. de Baptismo num. 43. Baptismum sub conditione repeti nunquam fas esse docet, nisi quando re diligenter perquisita dubium relinquitur, an Baptismus fuerit antea ritè collatus; clareque insinuat aliter id sine sacrilegio fieri non posse.

Exc.

39.
Excipitur
solum Ma-
trimonium.

Excipitur ab hac conclusione Matrimonium: quod validè initur sub conditione de futuro, & perficitur tam in ratione Sacramenti quam contractus tunc quando impletur conditio, sicut alii contractus quorum naturam matrimonium imitatur: corpora enim contractuum & consensus necdum retractatus (quæ sunt materia & forma matrimonii) moraliter censentur factis remanere usque ad eventum conditionis, ut patet à simili in aliis contractibus. Vide *Coninck q. 64. art. 8. num. 82. & seqq.*

40.

Cur potius
quam abso-
lutio, qua
est sententia
judicialis.

Dices: Etiam sententia judicialis potest ferri sub conditione de futuro: ergo pari jure liceret inferre dissolutionem sacramentalem quæ est sententia judicialis, posse hoc modo dari. Resp. Neg. Conseq. nam Christus contractum matrimonii noviter non instituit, sed dudum institutum reperit, solumque ad dignitatem Sacramenti elevavit, naturam contractus de cetero non immutando, sed in pristina conditione relinquendo: qui proinde etiam in reliquis sequitur conditionem contractuum, & ad instar illorum potest celebrari scripto vel nutu, secus quam cetera Sacramenta. Absolutionem verò sacramentalem Christus non reperit institutam, sed noviter instituit, prout voluit, voluit autem, ut valeret tunc, quando poneretur materia & forma, utque proferretur, non scripto, non in absentem (ut tamen aliæ sententiæ judiciales ferri solent) sed verbis & in præsentem: adeoque similiter ut non ferretur sub conditione de futuro suspensivâ valoris usque ad eventum conditionis, uti habet indubitatus omnium sensus. Quidquid non nemo modernus Theologus in contrarium disputet, dicens id speculative, etsi ob auctoritatem communem non practice probabile: contra quem fusè & merito agit *Lugo disp. 13. de Pœnit. sect. 5.* Ille verò pari jure disputare potuisset de Sacramento Ordinis, in quo confertur certa potestas, ex hoc, quòd reliquæ donationes vel collationes potestatis sub simili conditione de futuro fieri possint.

41.
Valida con-
ferrentur
Sacramenta
sub conditio-
ne, si Deus
videat hoc
vel illud
futurum.

Utriusque
de præsentem.

Similiter
sub conditio-
ne de fu-
turo non

Dubatur autem, an valerent cætera Sacramenta collata sub conditione, si Deus de facto videat hoc vel illud futurum v. g. poenitentem facturum esse restitutionem;posito quòd conditio subsit. Negant plures Doctores. Sed multò probabilius affirmat *Suarez, Præpositus* & alii passim; nec dubitat *Arriaga disp. 19. sect. 4. num. 37.* eò quòd ista conditio divinæ cognitionis, etsi terminativè pendens à re futura, verè sit de præsentem, & ponatur de facto subesse. Idem dicendum censeo (nec dubitat *Arriaga supra*) si Sacramentum ministraretur sub conditione futurâ verè implendâ, non suspensivâ valoris: quia tunc verè ministrans non intendet valorem Sacramenti usque ad eventum conditionis suspendere (quod tamen est consuetum in similibus procedendi mo-

dis; & fieri supponebat conclusio) sed vellet Sacramentum ex nunc valere, quando applicat materiam & formam: nam ista futuritio est actu veritasque præfens; cum in præsentem verum sit, etiam ministro ignotum esse futurum illud, ad quod valor Sacramenti restringitur. Hujusmodi tamen administrationes essent sacrilegæ, sive quia valor Sacramenti est incertus apud Doctores, sive quia veritas conditionis ex natura sua à nobis non potest cognosci, adeoque tam Sacramentum, quam suscipiens exponitur periculo.

DICO IV. Intentio ministri necessariò ferri debet super materiam & formam determinatam. Est indubitatum apud omnes Theologos. Et patet ex formis Sacramentorum, *te baptizo, te absolvo, indulgeat tibi Deus, hoc est corpus meum &c.*

Unde nihil ageret, qui habens duas hostias, tantum unam vellet consecrare, neutram determinando: uti nec is aliquem baptizaret, qui ex pluribus, quos proferendo formam Baptismi abluit aquâ, tantum unum intenderet baptizare, neminem in particulari determinando. In similibus enim casibus non operatur intentio circa omnes, ut patet: cumque ob indeterminationem illius non sit ratio, cur circa unam hostiam potius aut personam operetur, quam circa aliam, non operabitur circa ullam.

Similiter si minister Sacramenti limitet suam intentionem ad certam personam, invalidum erit Sacramentum, si subsit alia persona, v. g. si quis intenderet absolvere tantum Petrum, excludendo omnem aliam personam, tunc si confitens non esset Petrus, non absolveretur; quandoquidem intentio Confessarii ad illum non dirigitur.

In collatione tamen Sacramentorum intentio ministri ordinariè est, & (nisi gravis causa subsit) esse debet, absolvere personam præsentem seu confitentem, quæcumque illa sit: tunc enim absolvitur confitens, etsi Confessarius ex errore putet esse aliam personam. Nihilominus in Matrimonio, ob rationem peculiarem contractus tam onerosi, intentio magis determinatur ad certam personam: in quo proinde error personæ censetur substantialis; ut latius suo loco dicetur.

Similiter debet minister dirigere suam intentionem ad præsentem materiam; sic ut quando conficit v. g. Sacramentum Eucharistiæ: intendat consecrare quidquid habet ad consecrandum coram se, seu totum quod est coram ipso positum ut consecratur, non restringendo intentionem ad determinatum v. g. numerum hostiarum: tunc enim etsi sint plures aut aliæ quam putaverat, consecrat tamen illas quas habet coram se.